

факти от биографията на войводата са установени в единствената засега монография за него, създадена по извори от младия К.Косев, то мястото и функциите на четите в цялото протежение на съществуването и еволюцията на възлаганите им от революционерите и организациите не са цялостно и разностранно изследвани като исторически феномен. В една кратка и незавършена работа, посветена на четническото движение през 1867-1868 г., само Ал.Бурмов привлече вниманието към тази форма на освободителната борба. Макар да не го заявява публично, известният и многозаслужил изследвач на българското революционно движение очевидно е имал предвид по-подробното и по-пълно проучване на четите, защото възлага на свои студенти написването на дипломни работи по отделни въпроси и при сполучливо изпълнение съдейства за публикуването на тези първи трудове. Такива са случаите с дипломните работи на К.Косев за четата на П.Хитов и на О.Маждракова за четата на поп Харитон през 1876 г., които прерастват в биографични монографии и остават единствените обширни проучвания. Тези публикации на проф. Ал.Бурмов (между другото статията му за четите е една от късните му публикации в серията нови негови изследвания през последните години от живота му, с които внесе много нови виждания по различни въпроси на българското революционно движение) заедно с двете посочени книги на негови студенти и други автори, които по-късно се занимават с отделни войводи и чети в различно време, подсказват значимостта на четническите акции при различни исторически обстоятелства, но все като една от главните форми на борба. Очевидно видният историк отделяше особено внимание на този въпрос при подготовката на незавършения си и само частично реализиран труд за предисторията на БРЦК. Но по времето, когато се появиха публикациите на Ал.Бурмов и К.Косев, още не бяха проучени редица важни аспекти от историята на българското революционно движение. Още по-малко, за да не кажем никак, бяха разработвани и твърде важните му контакти с идеологията и опита на националните движения в съседните балкански и в други европейски страни, а общите понятия за тези движения, давани в лекциите по обща история в Софийския университет и училището, съответно в учебниците, бяха и кратки, и неосмислени с оглед на българския дял в едно от определящите исторически явления на XIX в. - борбата за политическата еманципация на поробените народи с теорията и революционната им практика в много европейски страни.

При това единственият опит на един от най-големите български учени Хр.Гандев, специалист и по нова обща история, и по Българското възраждане, да потърси аналогии между италианското национално движение в лицето на най-значимия и най-влиятелния му теоретик и лидер Дж.Мацини и идеите на В.Левски, бе посрещнат от догматичната официална историография с яростна и крайно политизирана канонада от обвинения във всички смъртни грехове и с несправедливи и недоказани политически нападки, често равностойни на преки идеологически доноси. Някои "колеги" отидоха толкова далеч, че публично (в гневни рецензии в "Исторически преглед" и статии в изданията на Института "Ботев - Левски") разгромиха автора, а един от критиците дори в името на "чистотата" на марксизма и за "опазване" на